

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Rachel Seltzer

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-05-15

HSN 2025-0193

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss En förändrade abortlag – för god, säker och tillgänglig abortvård (SOU 2025:10)

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har givit Region Stockholm möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet En förändrad abortlag- för en god, säker och tillgänglig abortvård (SOU 2025:10). I betänkandet föreslås uppdateringar till nuvarande abortlagen som ska modernisera lagen med bland annat hänsyn till moderna metoder inklusive medicinska aborter och digital vård. Detta tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
En förändrad abortlag- för en god, säker och tillgänglig abortvård (SOU 2025:10)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över betänkandet En förändrad abortlag- för en god, säker och tillgänglig abortvård (SOU 2025:10) överlämnas till socialdepartementet som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

I betänkandet En förändrad abortlag- för en god, säker och tillgänglig abortvård (SOU 2025:10) utreds förändringar i abortlagstiftningen. Utgångspunkten är att genom förändringen av nuvarande abortlagen kan vårdens kvalitet och tillgänglighet förbättras samt stärka individens rätt att fatta beslut om sin reproduktiva hälsa utan att försämra patientsäkerhet.

De förslagna förändringarna till abortlagen omfattar uppdatering av redaktionella karaktär samt ändringar i bestämmelser för att öka möjligheten för individen att fatta beslut om sin reproduktiva hälsa bland annat att rätten till abort fram till och med graviditetsvecka 18 uttryckligen skrivs in i lagen, samt att hälso- och sjukvården får ett tydligt ansvar att tillhandahålla aborter skyndsamt. En annan förslagen förändring är att den medicinska aborten kan göras utanför vårdinrättning, under förutsättning att korrekt information och säker uppföljning ges. Utredningen föreslår även ett utökat ansvar för barnmorskor, där kompetens snarare än yrkeskategori avgör vem som får utföra aborter. Ytterligare ett förslag på modernisering till lagen omfattar digital vård, exempelvis för konsultationer och uppföljning. Vidare lyfts ett förslag om att rättsliga rådet som idag granskar ansökningar om abort efter vecka 18 ska ses över, bland annat med tanke på bristen på insyn och möjligheten till överklagande.

Överväganden

Övergripande synpunkter:

Region Stockholm stödjer de föreslagna förändringarna och ser dessa som ett viktigt steg mot att skapa en mer modern och patientcentrerad abortvård. Förslagen ger de gravida större självbestämmande och förbättrar tillgången till abortvård på ett sätt som stärker individens rättigheter och integritet.

Rätt till abort i lagen:

Region Stockholm stödjer förslaget om att rätten till abort uttryckligen skrivs in i lagen fram till och med graviditetsvecka 18 + 0 dagar. Detta tydliggör både individens rätt till abort och hälso- och sjukvårdens ansvar att tillhandahålla aborter skyndsamt.

Modernisering av abortlagen:

Den redaktionella förslag att ändra från *en kvinna* till *den som är gravid* i 1 § anses vara bra och inkluderande då tillståndet är inte direkt kopplat till en individs juridiska kön.

Hemaborter som en självklar del av vården:

Förslaget att möjliggöra för den gravida att genomföra hela den medicinska aborten utanför en vårdinrättning är en positiv utveckling för individens självbestämmande. Dock kräver förslagen förändring tydlig information till patienten, ordentlig och säkert uppföljning och rutiner för hur eventuella komplikationer ska hanteras. En sådan förändring kan ge de gravida större frihet, reducera onödig sjukfrånvaro och stärka självbestämmandet. Med denna förändring är det dock viktigt att säkerställa att rutiner för samtal om preventivmedel implementeras för dessa.

Vidare finns det praktiska frågor kring hantering av läkemedel vid hemaborter. Om läkemedel ska skrivas ut i stället för att rekvireras till vårdinrättningen, finns det idag inte lämpliga förpackningsstorlekar för vissa av de läkemedel som används, både abortinducerande läkemedel och morfinliknande smärtstillande medel som kan behövas under kortare perioder. Vidare gällande barnmorskors rätt att förordna läkemedel, kan det vara ett problem rent praktiskt. Det kan vara rimligt att barnmorskor får förordna abortinducerande läkemedel men mindre lämpligt att de kan förordna andra preparat såsom morfinliknande smärtstillande.

Stärkt roll för barnmorskor:

Det är viktigt att kompetens, inte yrkeskategori, är avgörande för att säkerställa en god och säker vård. Barnmorskor spelar redan en central roll i abortvården och tar idag ett stort ansvar för både rådgivning och genomförande av aborter. Ett större formellt ansvar för barnmorskor, baserat på deras kompetens, kan förbättra tillgången till vård och säkerställa att aborter genomförs utan onödig fördröjning. Det är också viktigt att utveckla god statistik kring aborter, för att kunna följa utveckling och framtida förbättringar av abortvården.

Telemedicin och digital vård:

Förslaget om att använda digitala lösningar för konsultation, uppföljning och stödsamtal är ett viktigt steg för att öka tillgången till abortvård, särskilt för de gravida som inte bor i närheten av en abortmottagning. Detta kan också öka kvaliteten på vården och ge de gravida bättre möjlighet att själva välja den vård de önskar. Dock finns det vissa risker med att inte utföra ultraljud före behandling, då detta kan leda till att patologiska graviditeter såsom mola eller extrauterina graviditeter inte upptäcks. Vidare är en noggrann datering av graviditeten är viktig för att säkerställa att rätt behandling ges. Datering utförs genom ultraljudsundersökning.

Våldsutsatthet och abort:

Det finns ett signifikant samband mellan oplanerade graviditeter, aborter och våldsutsatthet. Därför är det av stor vikt att utveckla och säkerställa implementering av rutiner för att identifiera och hantera våldsutsatthet i samband med aborter som genomförs utanför vårdinrättning samt vid digitala vårdmöten i samband med abort. Att säkerställa att de gravida får det stöd de behöver vid utsatthet för våld är en central del av den förbättrade abortvården.

Rättsliga rådet:

Region Stockholm ser positiv på förslag att en översyn av rättsliga rådets roll genomförs för att säkerställa rättssäkerhet för den abortsökande, rådets sammansättning och förbättrad insyn i rådets ärenden, samt en analys av om abortärenden ska kunna överklagas till domstol.

Sammanfattning:

Region Stockholm stödjer i huvudsak de föreslagna förändringarna i abortlagen, men vill lyfta fram vikten av att säkerställa tryggheten kring hemaborter samt implementering av rutiner för att screena för våldsutsatthet. Vidare är det positivt att stärka och tydliggöra barnmorskornas kompetens och ansvar samtidigt viktigt att beakta praktiska frågor kring läkemedelshantering och förskrivning. Slutligen en översyn av rättsliga rådets roll är nödvändigt för att uppnå en modern, tillgänglig och rättssäker abortvård.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Beslutet medför inga konsekvenser för patientsäkerhet

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Beslutet bidrar till ökade jämlik vård.

Miljökonsekvenser

Beslutet medför oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser

Beslutet medför inga administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson

Hälso- och sjukvårdsdirektör

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Socialdepartementet

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-05-15

HSN 2025-0193

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-05-15